

SALI, OCAK 24, 2006

Murat Gülsoy

SEVGİLİNİN GECİKEN ÖLÜMÜ

Asuman Kafaoglu-Büke

*“... Öldün diyelim, uyudun,
Uyudun iy’ama, ya rüya görürsen. İşte işin püf yanı!
Bu ölümlü dağdağadan yakayı sıyırdıktan sonra,
O ölüm uykusunda kimbilir ne olmadık düşler
Göreceksin, bir düşün! İşte bu kaygıdır zaten
Ömrü onca uzun bir felaket haline getiren!”*

William Shakespeare “Hamlet” çev.: Can Yücel

Çocukken, Çiftahavuzlar’daki evimizin bahçesinde bir kedi yavrulamıştı, yavrulardan biri diğerlerinden daha cılız ve sağlıksız görünüyordu. Hatırlıyorum da, hasta görünen o yavruya karşı diğerlerine hissetmediğim bir sevgi besliyordum. Belki korunmasız görünüşü, belki de acıma duygusu çoğaltıyordu sevgiyi, nedenini hâlâ çözebilmiş değilim ama emin olduğum bir şey varsa o da o kediyi hissettiğim farklı türde bir sevgiydi.

Yıllar sonra hastanede geçirdiğim günlerde o yavru kediyi tekrar düşünme fırsatı buldum. Hasta ile hasta yakınları garip yeni bir ilişkiye giriyorlardı. Daha önce tanıdıkları -- ve belki sevdikleri -- insanı şimdi yeni bir biçimde karşılarında görüyorlardı, bu da doğal olarak sevgi ayarlarında değişim anlamına geliyordu. Sanırım bu durumda hastaya karşı duygular değişmiyordu ama zaten var olan duygular yoğunlaşıyordu.

Hasta Başında

Bu hafta okuduğum Murat Gülsoy’un “Sevgilinin Geciken Ölümü” romanı bu temayı işliyordu. Roman kahramanı Cem, bir kaza sonunda bitkisel yaşama geçen karısı Serap’ın bakımını üstlenmiştir. Bir süre hastanede kaldıktan ve bakım için

gerekli olan bilgileri edindikten sonra karısını eve çıkartır. Bu arada evi, hastane odası gibi steril tutmaya çalışır. Evdeki yeni yaşam düzeni, hastanın bakımı temelinde gelişir. Gün geçtikçe ziyaretlerine daha az kişi gelir ve gün geçtikçe Cem yalnızlaşır.

Roman, Cem'in sabaha karşı gördüğü bir rüya ile başlıyor ve hasta başında geçen bir günü anlatıyor. Başta dile getirilen kısacık rüyada Cem'in ölüm ile yaşam arasındaki gelgitlerinin imgesini yakalıyoruz. İki kadın arasında sıkışmış yaşamında bir tarafta ölüm onu dibe çekerken, diğer yanda yaşam, tüm albenisiyle onu bekliyor.

Genelde tek düze geçen Cem'in bu günü biraz farklı. İlk başta karısının nefret ettiği babası ziyarete geliyor, ardından en yakın dostları ve son olarak da, yıllar önce hayatını haber yaparak gündeme getirdiği eski bir zanlı ile görüşüyor. Bu arada en az bu konuklar kadar önemli, bir de mektup alıyor. Mektubu aldığı kişi, onu yaşama bağlayan ince iplerden biri.

Habla Con Ella

“Sevgilinin Geciken Ölümü,” hemen Pedro Almodovar'ın “Konuş Onunla” (2002) filmini akla getiriyor. Romanda da filmde ad vermeden (s. 80) söz ediliyor.

Film, roman için önemsiz bir gönderme olarak bırakılmış olsa da, aslında çok önemli bir noktayı görmemizi sağlıyor. Almodovar'ın filmi, derin koma halinde kliniğe yatırılan iki kadın ve onlarla ilgilenen iki erkek etrafında gelişiyor. Filmde bitkisel olmalarına rağmen iki kadın da arzulanmayı sürdürüyor, hatta biri hasta bakıcı tarafından hamile bırakılıyor. Yönetmen özellikle kadınların temizlik ve bakım anlarını fetiş yaratan bir gözle veriyor; çok uzun giyinme (giydirilme) sahnelerinde de pürüzsüz ciltleri, parlak saçları, renkli giysileriyle göz alıcı görünüyorlar. Romanda ise durum farklı. Cem için Serap artık hiçbir çekicilik taşıyor hatta bakımı sırasında itici geldiği, tiksindirdiği bile oluyor.

Filmi düşündüren başka noktalar da var, örneğin filmdeki Marco gibi Cem de eski bir gazeteci. Yine filmdeki gibi, sevdiği kadının hayatında başka bir erkek var; hem de bu erkeğin etkisinden, gücünden ya da sevgisinden habersiz. “Konuş Onunla” filminde insanın yalnızlığa karşı direnci öyküyü çok güzel kılıyordu. Gülsoy'un romanında da aynı türden direnç görüyoruz. Zaten roman kahramanına hayattan bir insanın ne isteyebileceği sorulduğunda, “yalnızlığa bir çare” yanıtını veriyor. Tüm roman aslında bu yalnızlık üzerine odaklanmış: orada

varmış gibi duran ama aslında orada olmayan bir varlık, aynı zamanda varlığına çok gereksinim duyulan bir varlık. Bu yüzden Almodovar'ın filmindeki hasta bakıcı karakterin bedenle yetinmesi, Cem için yeterli değil.

Metafizik Arayışlar

Bilinçsizce yatan birini anlatırken Murat Gülsoy, daha önceki öykü ve romanında görmediğimiz denli varlık ve hiçlik sorununa değinecek alan bulmuş. Ruh var mıdır? Yaşamın anlamı nedir? İnsan hayattan ne ister? gibi ontolojik soruların yanı sıra, romana tat veren aşk üzerine de okuru düşünmeye itmiş. İnançları zayıf biri olarak betimlenen Cem, bu yeni düzende hayatın anlamını sorgulama gereği duydukça arkasındaki yazarın hayatı sorgulamasını da okur duyuyor. Mucizelere ya da kadere inanmak gibi bir kolay çıkış cazip görünse de Cem bu yolları seçmekte kararsız davranıyor.

Aslında romanı kendine sorular yönelten yazar olarak okumak mümkün, yazarın kendince geldiği noktada sorguladığı düşünceler zinciri olarak görebiliriz, ayrıca romanın içinde yer alan uzunca bir mektup tam bu türden bir sorgulama yapıyor. Bir sonuç çıkarmak ya da bir neden bulmak için değil, bunları sormanın zamanı geldiği için.

Bu açıdan bakıldığında roman okura vaat ettiğinden fazlasını veriyor. Cem'in kendine yönelttiği sorular (ya da Aslı'nın mektubunda Cem'e yönelttiği sorular) orta yaşlarda hepimizin kendimize sordüğümüz sorulara benziyor hatta bu soruları yeniden sormamıza yarıyor. Murat Gülsoy'un yapıtlarında hep dikkat çeken şeylerden biri okuru kendi yaşamı içinde düşünmeye itmesi. Bu romanda da bolca yapıyor bunu, neredeyse bir psikoloji testi yapar gibi sık sık durup "ben ne yapardım bu durumda" diye sormamızı sağlıyor.